

non fecit, crudelitate fecit. Quam ergo iniquus est, cui nihil noceri poterat, et fecit ut membris suis hic ita noceretur? An poterat noceri? Ergo incorruptibilis non est. Cum vis ergo te defendere de peccato tuo, laudare non potes Deum. In laude Dei non caperis, nisi in tua jactareri. Transi ad vituperationem tuam, et laudabis Deum. Redi ad verba Psalmorum quos execramini, dic, « Ego » dixi, Domine, miserere mei, sana animam meam, quoniam peccavi tibi. » Ego dixi: Ego peccavi, non fortuna, non fatum, non gens tenebrarum. Si ergo tu peccasti, jam vide quemadmodum pateat laus Dei, in qua angustabaris, cum te velles defendere. Melius in peccatis tuis angustaris, et in illius laude dilataris. Jam ergo confesso peccato tuo, vide quemadmodum laudetur Deus: quia et justus est, cum te punit perseverantem; et misericors, cum liberat confitentem. « Non ergo, inquit, declines cor meum in verba maligna, ad excusandas excusationes in peccatis: » ut dicam quia gens tenebrarum fecit, quod ego feci.

XII. « Cum hominibus operantibus iniquitatem. » Quam iniquitatem? Dicamus aliquam eorum iniquitatem nefandam. Audite iniquitatem nefariam Manichæorum publicam, quam confitentur. Expedire dicunt homini foeneratorem esse, quam agricolam. Quæris causam, et reddunt rationem. Vide si ratio illa non dementia nominanda est. Qui enim in usuram, inquit, dat pecuniam, non lædit crucem luminis: (multi non intelligunt, sed exponam:) qui autem, inquit, agricola est, multum lædit crucem luminis. Quæris quam crucem luminis? Membra, inquit, illa Dei, quæ capta sunt in illo prælio, mixta sunt universo mundo, et sunt in arboribus, in herbis, in pomis, in fructibus. Dei membra vexat, qui terram sulco discindit; Dei membra vexat, qui herbam de terra vellit: Dei

membra vexat, qui pomum carpit de arbore. Hæc ne faciat in agro falsa homicidia, facit in foenore vera homicidia. Panem mendicanti non porrigit. Videte si potest esse major iniquitas ista justitia. Panem mendicanti non porrigit: quæris, quare? Ne vitam quæ est in pane, quam dicunt membrum Dei, substantiam divinam, mendicus ille accipiat, et liget eam in carne. Quid ergo vos? quid, quare manducatis? Carnem non habetis? Sed nos, inquit, quia fide Manichæi illuminati sumus, orationibus et Psalmis nostris, qui electi sumus, purgamus inde vitam quæ est in illo pane, et mittimus illam ad thesauros cœlorum. Tales sunt electi, ut non sint salvandi a Deo, sed salvatores Dei. Et ipse est Christus, dicunt, crucifixus in toto mundo. Ego in Evangelio Salvatorem acceperam Christum, vos autem estis in libris vestris salvatores Christi. Estis plane blasphematores Christi, et ideo a Christo non salvandi. Ergo buccella ne detur mendico, et ploret in buccella membrum Dei, mendicus fame moriturus est? Falsa misericordia in buccellam, facit verum homicidium in hominem. Sed qui sunt isti electi eorum? « Non declines » cor meum in verba maligna, et non combinabo cum » electis eorum. »

XIII. « Emendabit me justus in misericordia, et arguet » me¹. » Videte peccatorem confessorem. Emendari se vult misericorditer, potius quam laudari fallaciter. « Emendabit » me justus in misericordia: » si justus est, si misericors est, quando me videt peccantem. Hoc utique quædam membra Christi dicunt, de quibusdam membris Christi dicunt, in uno corpore dicunt. Dignatur loqui Dominus ex persona emendatoris, nec respuit personam emendati vel emendandi. Omnia enim membra in illo, et ipse

¹ Psal. cxl, 5.

dicit, « Emendabit me justus. » Quis justus te emendaturus est? Caput emendat omnia membra. « Emendabit me justus in misericordia, et arguet me. » Arguet sed in misericordia : arguet, sed non odit : et eo magis arguet, quia non odit. Et iste quare inde gratias agit? Quia, « Corripe sapientem, et amabit te¹. Emendabit me justus : » quia persequitur? Absit. Hic est potius emendandus, si odio emendat. Quare ergo emendat? « In misericordia. Et arguet me. » In quo? In misericordia. « Oleum autem peccatoris non impinguabit caput meum. » Quid est, « Oleum peccatoris non impinguabit caput meum? » Non crescet caput meum de adulatione. Falsa laus adulatio est : falsa laus adulatoris, hoc est, oleum peccatoris. Propterea et homines, cum falsa laude aliquem irriserint, hoc etiam de illo dicunt, Unxi illi caput. Amate ergo argui a justo in misericordia, nolite ergo amare laudari a peccatore cum irrisione. Habetote oleum vobiscum, et non quaeritis oleum peccatoris. Sapientes enim illae virgines secum portabant oleum : sapientes virgines secum oleum portabant², id est, conscientia illarum illis testimonium perhibebat. Oleum gloria est, fulget, nitet in superficie. Sed bona debet esse gloria, et vera gloria, ut ibi sit intus in vasis suis. Audi quid est in vasis : « Probet autem se homo, et tunc in semetipso habebit gloriam, et non in altero³. » Quid est in vasis suis? Audi ipsum Apostolum : « Nam gloria nostra haec est, testimonium conscientiae nostrae⁴. »

XV. Postremo quia in corpore Christi est, et adhuc portas mortalitatem quamdam : tu tibi esto justus, et in te esto justus. Peccator es, vindica in te; redi ad conscientiam tuam, exige de te poenas, crucia te ipsum. Ita enim offers sacrificium Deo. « Quia si voluisses sacrifi-

¹ Prov. ix, 8. — ² Matth. xxv, 4. — ³ Gal. vi, 4. — ⁴ 2 Cor. i, 12.

» cium, dedissem utique, ait peccator, holocaustis non delectaberis¹. » Quid ergo? Nullum accipit sacrificium? « Sacrificium Deo spiritus contribulatus, cor contritum et humiliatum Deus non spernit². » Humilia cor tuum, contere cor tuum, crucia cor tuum; et tu te ipsum emendabis in misericordia. Non enim odisti te, cum saevis in te. Eris in parte emendente justus, quamvis sis adhuc in emendanda peccator. Ex qua parte enim tibi displices, injustus es : ex qua tibi displicet in te quod injustum est, justus es : Vis videre quam justus es? Hoc in te tibi displicet quod et Deo : jam conjunxisti te voluntati Dei, et in te ipso non quod ille fecit, sed quod ille odit odisti. Ex eo quod odisti in te quod fecisti, quod odit et ille qui hoc non fecit, coepisti in te esse severus, erit ille misericors : parcat, quia tu non pepercisti. Ergo ex quo conjunctus es oculis ejus, et condelectaris legi ejus, et hoc in te arguis quod lex ejus arguit, et hoc in te tibi displicet quod et oculis Dei displicet, vide quam justus es : ex quo autem lapsus, fecisti ea quae displicent Deo, et fragilitate quadam infirmitatis humanae prolaberis in illa, et adhuc portas infirmitatem carnis, et gemis cujusdam reluctationis conscientia, ex hac parte iniquus et peccator es.

XV. Quomodo, inquires, ex quadam parte justus, ex quadam parte peccator? quid est quod dicis? Laboramus, videmur loqui contraria, nisi nobis subveniat apostolica auctoritas. Audi illud ab Apostolo, ne me malus intellectus accuses : « Condelector enim, inquit, legi Dei secundum interiorem hominem³. » Ecce justus. Annon est justus, qui condelectatur legi Dei? Unde ergo peccator? « Video aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meae, et captivum me ducentem in lege peccati. »

¹ Psal. l, 18. — ² Ibid. 19. — ³ Rom. vii, 22.

Adhuc bellum adversus me gero, nondum sum totus instauratus ad imaginem fabricatoris mei, cœpi resculpi, et ex ea parte qua reformor, displicet mihi quod deforme est. Ergo quandiu ita sum, quid spero? « Infelix ego homo, » quis me liberabit de corpore mortis hujus? Gratia Dei » per Jesum Christum Dominum nostrum¹. » Gratia Dei quæ cœpit jam resculpere, gratia Dei quæ infundit suavitatem, ut jam per interiorem hominem condelecteris legi Dei: inde cætera sanabuntur, unde et ista sanata sunt. Geme adhuc vulneratus, castiga te, displice tibi.

XVI. « Non sic pugno, inquit, quasi aërem cædens; » sed castigo corpus meum et in servitatem redigo, ne » forte aliis prædicans ipse reprobus inveniar². » Numquid qui castigat corpus, odit corpus? Si quis castigat servum, odit servum? Si quis verberat filium, odit filium? Et ut aliquid conjunctius eloquamur, caro tua tanquam conjux tua est. Hoc ipse Apostolus dicit, « Nemo unquam » carnem suam odio habuit, sed nutrit et fovet eam, » sicut et Christus Ecclesiam³. » Certe caro tanquam conjux est, et nemo carnem suam odio habet. Tamen quid alio loco? « Caro concupiscit adversus spiritum, et spiritus » adversus carnem⁴? » Concupiscit adversus te, tanquam conjux tua: ama et castiga, donec fiat in una reformatione una concordia. Quando istud erit? Quonam modo clamas, « Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore » mortis hujus⁵? » Numquid separabitur a te hoc corpus, et tunc securus eris? Et quid est, « In nobismetipsis in » gemiscimus, adoptionem expectantes, redemptionem » corporis nostri⁶? » Reparatur ergo a mortalitate ad immortalitatem, et jam non resistit, quia non est mortalitas quæ resistat. Propterea castiga corpus tuum; modo

¹ Rom. vii, 22-25. — ² 1 Cor. ix, 26. — ³ Ephes. v, 29. — ⁴ Gal. v, 17. — ⁵ Rom. vii, 24. — ⁶ Id. vii, 23.

doma, quod postea recipias; modo deficiat, ut tunc sufficiat. Nam in hac vita reparari non potest, quandiu mortale geritur. Non te deponat, non te abrumpat: porta, erudi, castiga: reparabitur in fine. « Et quia nemo unquam carnem suam odio habuit, » resurget et caro. Sed quomodo? Etiam tunc luctaturus sum¹? « Oportet, inquit, » corruptibile hoc induere incorruptionem, et mortale » hoc induere immortalitatem². »

XVII. Ergo cum dicitur, « Emendabit me, et arguet » me: » sive sit frater, sive sit proximus, sive sit vicinus, sive tu ipse, in misericordia debes argui, et emendari. « Oleum autem peccatoris non impinguet caput meum. » Sed quid facio, dicis mihi? Patior adultores, non cessant perstreperere, laudant in me quæ nolo, quæ ego parvipendo laudant in me, quod ego charum habeo reprehendunt in me, adultores, fallaces, deceptores. Magnus vir ille, verbi gratia, Gaius Seïus (12), magnus, doctus, sapiens; sed quare Christianus? Nam magna doctrina, et magnæ litteræ, et magna sapientia. Si magna sapientia, approba quod Christianus est. Si magna doctrina, docte elegit. Postremo quod tu vituperas, hoc ei placet quem laudas. Sed quid? Laudatio illa non indulcat, oleum peccatoris est. Sed non cessat dicere. Non inde impinguet caput tuum, id est, noli gaudere ad talia, id est, noli annuere, noli consentire, noli inde gratulari: etsi ille attulit oleum adulationis, sed caput tuum integrum mansit, non inflatum est, non tumuit. Si enim inflatum fuerit et tumuerit, facit pondus et præcipitat te. « Oleum autem peccatoris non impinguet caput meum. »

XVIII. « Quoniam adhuc et oratio mea in beneplacitis » eorum. » Expecta, modo me vituperant, ait Christus. In primis temporibus Christianorum undique reprehen-

¹ Ephes. v, 29. — ² 1 Cor. xv, 53.

debantur Christiani. « Adhuc » expecta : « Et oratio mea » in beneplacitis eorum » erit. Veniet tempus, quando superent hominum millia tudentium sibi pectus et dicentium, « Dimitte nobis debita nostra, sicut et nos dimittimus debitoribus nostris¹. » Jam quot remanserunt qui sibi erubescunt pectus tundere? Ergo reprehendant : toleremus. Reprehendant, oderint, accusent, detrahant : « Adhuc et oratio mea in beneplacitis eorum : » veniet tempus, quando oratio mea placebit illis. Erigent se enim quasi justis viribus suis, vincuntur in lucta ; quia superbe se erexerunt, elidentur, trahentur a peccatis, videbunt se iniquos, implebuntur quæ dicta sunt per Prophetas, incipiet timeri judicium, convertet se animæ acies ad conscientiam peccatorum, et placebit illa oratio, « Dimitte nobis debita nostra, sicut et nos dimittimus debitoribus nostris. » O verbosa defensio iniquitatis ! Certe jam hoc populi dicunt, et populum pectora tudentium tonitruus non quiescit. Recte nubes tonant, in quibus jam habitat Deus. Ubi est illa verbositas, ubi est illa jactantia, Justus sum, nihil mali feci? Certe cum in Scripturis sanctis fueris contemplatus normam justitiæ, quantumcumque profeceris, invenes te peccatorem. Profecisti, jam unum Deum colis, optime ; non fornicaris ab eo ad idola, ad mathematicos, ad sortilegos, ad haruspices, ad augures, ad maleficos ; ista enim fornicatio est a Domino Deo : jam es in aliquo numero membrorum Christi. Jam incipe videre etiam illa peccata societatis humanæ. Non occidis quemquam, non adulteras cujusquam uxorem, non uxori tuæ, eundo ad alteram, injuriam facis, non ulla pessima corruptela te contaminas, abstinuisti manus a furto, linguam a perjurio, cor a concupiscenda re proximi tui : jam justus es. Attende cætera, noli jam superbire. Nihil-ne pec-

¹ Matth. vi, 12.

cas in lingua? non prolaberis in verbum durum? Sed quid magnum dicis? Quid magnum? « Qui dixerit fratri suo, Fa- » tue, reus erit gehennæ ignis¹. » Contremiscit jam tota illa superbia. Ecce jam non valde facit unde Deus videatur impietate aliqua blasphemari ; non irruit in aliquem lædendum, non facit alteri quod pati non vult : quid de lingua? quis illam domat? Sed ecce jam et ipsam frenasti ; quanquam quis tantus ut hoc omni modo perficiat? Sed ecce jam et ipsam frenasti : quid facis de cogitationibus tuis? quid facis de tumultu et caterva rebellantium desideriorum? non eis das membra? Ita credo, et video : sed tamen cogitationes aliquando inclinant et auferunt te, plerumque in oratione genibus fixis. Corpus prosternis, collum curvas, confiteris peccata, Deum adoras : video corpus ubi jaceat, quæro ubi volitet animus. Video membra jacentia : videamus si stat conscientia, videamus si fixa est in eum quem adorat ; si non cogitationibus plerumque, tanquam æstu maris abripitur, et tempestate tollitur in aliud atque aliud. Modo si mecum loquereris, et subito averteres te ad servum tuum, et dimitteres me, non dico a quo aliquid petebas, sed cum quo ex æquo loquebaris ; non mihi injuriam factam deputarem? Ecce quid facis quotidie Deo. Qualem modo dixi, fratres? Jam eum qui solum Deum colit, qui Christum confitetur, qui Patrem et Filium et Spiritum sanctum unum Deum novit, qui non post eum fornicatur, qui non adorat dæmones, qui auxilia sibi a diabolo non requirit, qui tenet Ecclesiam catholicam ; de cujus fraude nemo conqueritur, de cujus pressura non gemit vicinus infirmus, qui uxorem alienam non tentat, qui contentus est sua, aut qui nec ipsa sua, sed quomodo licet et quomodo permittit apostolica disciplina, ubi consensus est ambo-

¹ Matth. v, 22.

rum, aut ubi nondum ducta est¹. Qui jam talis est, deprehenditur tamen in istis quæ dixi.

XIX. Venit ergo tempus quod dictum est, « Adhuc et » oratio mea in beneplacitis eorum, » sive quam docuit, sive quam interpellat pro nobis. In istis ergo quotidianis peccatis omnibus quæ spes est, nisi humili corde dicamus in oratione Dominica, quæ jam in beneplacitis nostris est, non defendentium peccata nostra, sed confitentium, « Dimitte » nobis debita nostra, sicut et nos dimittimus debitoribus » nostris²: » et advocatum habeamus apud Patrem Jesum Christum justum, ut ipse sit propitiatio pro peccatis nostris³? Modo loquantur superbi, vincuntur numero, vincuntur populis, tota terra a solis ortu usque ad occasum laudante nomen Domini. Quid faciunt pauci aliter disputantes? Judices sunt impiorum. Sed quid ad te? Vide quid sequitur: « Absorpti sunt juxta petram iudices eorum⁴. » Quid est, « Absorpti sunt juxta petram? » Petra autem erat Christus⁵. « Absorpti sunt juxta petram. » Juxta, » id est, comparati iudices, magni, potentes, docti: ipsi dicuntur « Iudices eorum, » tanquam judicantes de moribus, et sententiam proferentes. Dixit hoc Aristoteles. Adjunge illum petræ, et absorptus est. Quis est Aristoteles? Audiatur, Dixit Christus; et apud inferos contremiscit. Dixit hoc Pythagoras, dixit hoc Plato. Adjunge illos petræ, compara auctoritatem illorum auctoritati evangelicæ, compara inflatos Crucifixo. Dicamus eis, Vos litteras vestras conscripsistis in cordibus superborum, ille crucem suam fixit in cordibus regum. Postremo mortuus est, et resurrexit: mortui estis, et nolo quærere quemadmodum resurgatis. Ergo, « Absorpti sunt juxta » petram istam iudices eorum. » Tandiu videntur aliquid

¹ I Cor. vii, 5. — ² Matth. vi, 12. — ³ I Joan. ii, 1. — ⁴ Psal. cxi, 6. — ⁵ I Cor. x, 4.

dicere, donec comparentur petræ. Propterea si inventus fuerit aliquis eorum hoc dixisse, quod dixit et Christus; gratulamur illi, non sequimur illum. Sed prior fuit ille quam Christus. Si quis vera loquitur, prior est quam ipsa veritas? O homo attende Christum, non quando ad te venerit, sed quando te fecerit. Potest et ægrotus dicere, Sed prius ego cecidi in lectum, quam medicus ad me venisset. Utique ideo ille posterior venit, quia tu prius cecidisti.

XX. Videte itaque textum Psalmi, « Adhuc et oratio mea » in beneplacitis eorum. » Sed erunt multi qui contradicant. « Absorpti sunt juxta petram iudices eorum. » Quid ergo erit? « Audient verba mea, quoniam prævaluerunt. » Prævaluerunt verba mea verbis eorum. Dicta sunt ab eis quædam diserte, sed a me vera. Aliud est laudare loquacem, aliud laudare veracem. « Audient verba mea, quoniam prævaluerunt. » Unde prævaluerunt? Quis eorum comprehensus est in sacrificio, cum his legibus ista prohiberentur, et non negavit? Quis eorum comprehensus est adorare idolum, et non clamavit, Non feci, et timuit ne convinceretur? Tales ministros diabolus habebat. Unde autem prævaluerunt verba Domini? « Ecce ego mitto vos sicut agnos in medio luporum. Nolite timere eos qui occidunt corpus, animam autem non possunt occidere; » sed eum timete, qui et corpus et animam potest mittere » in gehennam ignis¹. » Dedit timorem, subiecit spem, inflammavit charitatem. Nolite, inquit, timere mortem. Mortem timetis? Prior morior. Ne vel capillus vester pereat, formidatis? Prior integer in carne resurgo. Merito audistis verba ejus, quoniam prævaluerunt. Dicebant et occidebantur, cadebant et stabant. Et quid est factum de tot mortibus Martyrum, nisi ut ipsa verba prævalerent, et tanquam irrigata terra sanguine testium Christi, pullu-

¹ Matth. x, 16 et 28.

laret ubique seges Ecclesiae? « Audient, inquit, verba mea, » quoniam praevaluerunt. » Unde praevaluerunt? Jam diximus, cum praedicantur a non timentibus. Quid non timentibus? nec exilia, nec damna, nec mortem, nec crucem. Non enim nec mortem solam; sed nec crucem, qua morte nihil videbatur execrabilius. Ipsam Dominus suscepit, ne Discipuli ejus mortem quidem non timerent, sed nec genus mortis horrescerent. Ergo a non timentibus cum dicuntur haec praevaluerunt.

XXI. Quid ergo mortes illae omnium Martyrum, quid fecerunt? Audi: « Sicut crassitudo terrae disrupta est super terram, dissipata sunt juxta infernum ossa nostra¹. » Juxta infernum dissipata sunt ossa Martyrum, id est, corpora testium Christi. Occisi sunt enim Martyres, et quasi praevaluerunt qui occiderunt. Praevaluerunt illi persequendo, ut praevalerent verba Christi praedicando. Et quid factum est de mortibus sanctorum? « Sicut crassitudo » terrae disrupta est super terram, dissipata sunt juxta infernum ossa nostra. » Quid est, « crassitudo terrae disrupta est super terram? » Novimus crassitudinem terrae, contemptibilia quaeque esse. Quae sunt quasi contemptibilia hominibus, foecundant terram. Nam dictum est et in quodam Psalmo jacuisse mortes sanctorum; et non fuit qui sepeliret. Sed illae omnes mortes factae sunt crassitudo terrae². Quomodo accipit terra quamdam pinguedinem de rebus contemptibilibus et abjectis, sic ex eo quod contempsit hic mundus, accepit crassitudinem terra, ut inde seges Ecclesiae feracius pullularet. Jam nostis, fratres, quia contemptibilia terrae hujus, de quibus pinguescit terra, nec appellare volo, nec dicere decet: talis est quaedam sagina terrae, et quaedam pinguedo; et contemptibile est hominibus, et quasi sordidum est, et abjicitur. Sed

¹ Psal. cxi, 7. — ² Id. lxxviii, 3.

quid fecit hic, ut jam et ipsius verbis utar? De terra erexit inopem, et de stercore exaltavit pauperem¹; ut collocaret eum cum principibus, cum principibus populi sui. Prostratus enim est in terra, tanquam pinguedo terrae, disruptus est super terram: sic jacuit ille Lazarus ulcerosus, sed tamen ab Angelis sublatus est in sinum Abrahamae². « Pretiosa est in conspectu Domini mors sanctorum ejus³. » Sicut contemptibilis est saeculo, ita pretiosa est agricolae. Novit enim ibi utilitatem et uberem succum, et novit quid affectet, quid eligat, unde seges fertilis surgat: sed contemnit eam iste mundus⁴. Nescitis quia contemptibilia mundi elegit Deus, et ea quae non sunt tanquam quae sunt, ut ea quae sunt evacuentur? De stercore erectus Petrus, et Paulus; et cum occiderentur, contemnabantur: modo jam saginata inde terra, exurgente segete Ecclesiae, ecce quod est nobile et praecipuum in mundo, et Imperator venit Romam, quo festinat? Ad templum Imperatoris, an ad memoriam Piscatoris? « Sicut enim crassitudo terrae » disrupta est super terram, dissipata sunt juxta infernum » ossa nostra. »

XXII. « Quoniam ad te, Domine, oculi mei, in te spe- » ravi, ne auferas animam meam⁵. » Cruciati sunt enim in persecutionibus, et multi defecerunt. Et quia de captivitate persecutionis dixit, « Sicut crassitudo terrae disrupta est super terram, dissipata sunt juxta infernum » ossa nostra: » occurrit multos defecisse et multos periclitatos esse, et tanquam in mediis tribulationibus persecutionum emissa est vox precantis, « Quoniam ad te, » Domine, oculi mei. » Non curo quid minentur qui circumstant: « Ad te, Domine, oculi mei. » Plus figo oculum meum in promissis tuis, quam in minis eorum. Novi quid

¹ Psal. cxi, 7. — ² Luc. xvi, 20-22. — ³ Psal. cxv, 15. — ⁴ I Cor. i, 28. — ⁵ Psal. cxi, 8.